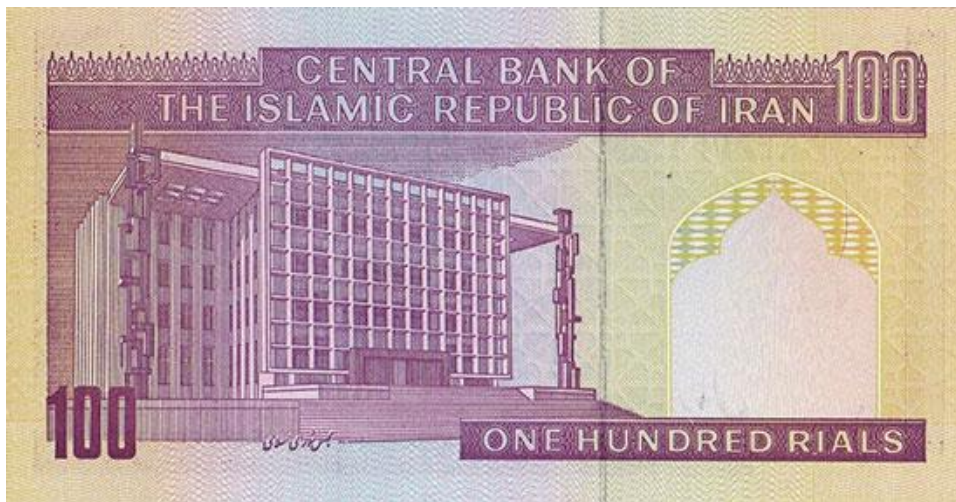

بناهای تاریخی بر روی اسکناس های ایران

چاپ تصویر مواریت فرهنگی و تاریخی بر روی اسکناس ها ایده ای قدیمی است که سال ها در ایران جریان داشته است. در این گزارش به تصاویر جاذبه های گردشگری و مکان های تاریخی که بر روی و یا پشت اسکناس های منتشر شده از دهه ۷۰ به بعد در ایران جای گرفته می پردازیم.

اسکناس ۱۰۰ ریالی ؛ ساختمان پیشین مجلس شورای اسلامی

این روزها نه دیگر اسکناس ۱۰۰ ریالی استفاده می شود و نه ساختمانی که عکس آن بر پشت اسکناس است برای جلسات مجلس شورای اسلامی ... عکس روی اسکناس ۱۰ تومانی ساختمانی را نشان می دهد که متعلق به دهه ۳۰ خورشیدی است، این بنا که در خیابان امام خمینی و روبروی دانشکده افسری قرار دارد. ابتدا به عنوان کاخ سنا مورد استفاده بود و بعد از انقلاب به محل تهیه پیش نویس قانون اساسی و سپس مجلس شورای اسلامی تبدیل می شود. اکنون جلسات سالانه مجلس خبرگان و گاهی جلسات شورای عالی استان ها در آن برگزار می شود . معماری این کار که با الهام از کاخ های قدیمی ایران طراحی شده و نمایی از سنگ مرمر دارد. در دو گوشه این بنا دو ستون با طرحی زنجیروار ساخته شده است. معماری این ساختمان را محسن فروغی و حیدر غیبی برعهده داشته اند.

۲۰۰ ریالی؛ مسجد جامع یزد

بر روی اسکناس‌های ۲۰ تومانی که این روزها دیگر جایی در معاملات روزانه مردم ندارد، تصویر مسجد جامع یزد یکی از آثار شاخص تاریخی و معماری ایران دیده می‌شود. کاشی‌کاری‌های زیبای مسجد جامع یزد تقریباً متعلق به ۷۰۰ سال پیش بوده و نمونه آن در جای دیگری دیده نمی‌شود. گفته می‌شود مسجد کنونی بر روی بقایای یک بنای ساسانی ساخته شده است. مسجد جامع یزد در فهرست میراث ملی ثبت شده است.

۵۰۰ ریالی ؛ سردر دانشگاه تهران

سردر اصلی دانشگاه تهران در دهه ۴۰ خورشیدی ساخته شده است و در خیابان انقلاب اسلامی قرار دارد. کوروش فرزامی طراح این سردر است، جنس این سازه از بتن و طراحی آن تصویری از دو بال دو پرنده است. این سردر در فهرست میراث ملی نیز قرار دارد.

اسکناس پنجاه تومانی به خاطر داشتن تصویر این سردر بسیار مشهور و محبوب است آنقدر که این سردر در میان دانشجویان به طنز به «سردر پنجاه تومنی» معروف است.

۱۰۰۰ ریالی؛ مدرسه فیضیه قم

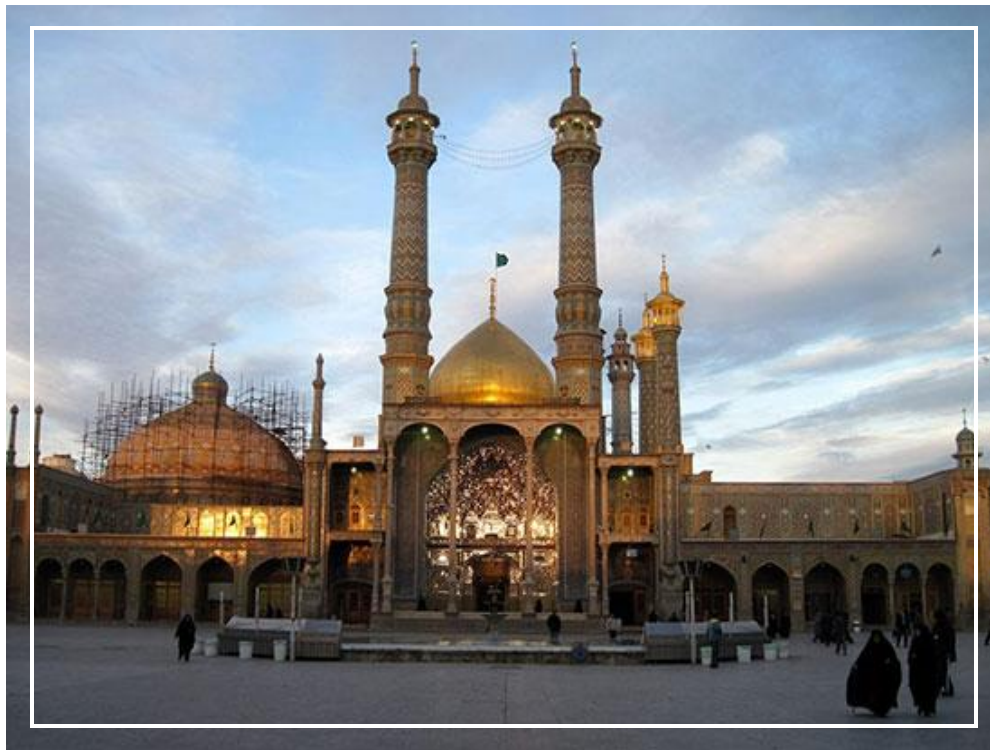
مدرسه فیضیه در شمال صحن عتیق حرم حضرت معصومه در قم قرار دارد و با توجه به کتیبه سردر ایوان جنوبی آن به شاه طهماسب صفوی منسوب است اما بنای فعلی آن در سال ۱۲۱۳ و ۱۲۱۴ ق. توسط فتحعلی شاه ساخته شد. این نام به دلیل آنکه فیض کاشانی از علمای بزرگ دوره صفوی و داماد ملاصدرا در آن تدریس می‌کرده به این نام معروف است. روایت دیگری نیز وجود دارد که علت نامگذاری را ریاست شرعی خاندان فیض بر قم در دوره قاجار می‌داند. در بحبوحه انقلاب اسلامی نیز این مدرسه به دلیل آنکه محل حضور طلاب انقلابی و سخنرانی امام خمینی بوده بارها به محل درگیری نیروهای حکومتی و انقلابیون تبدیل می‌شود که مهم‌ترین آن واقعه قیام ۱۵ خرداد است. این مدرسه علمیه در فهرست میراث ملی به ثبت رسیده است.

۵ هزار ریالی؛ حرم حضرت معصومه

اسکناس ۵ هزار ریالی با طرح‌های مختلفی منتشر شده است در دوره‌های اول انتشار برخی از این اسکناس‌ها تصویری از حرم حضرت معصومه را داشتند و در انتشارهای بعدی بر روی برخی از اسکناس‌ها تصویری از سفالینه‌های قرن هشتم هجری به تصویر در آمد.

حرم حضرت معصومه در شهر قم یکی از زیارتگاه‌های مهم ایران محسوب می‌شود. گفته می‌شود بنای ابتدایی این زیارتگاه در دوره صفوی ساخته شده است.

۱۰ هزار ریالی؛ حرم امام رضا، آرامگاه حافظ

اسکناس‌های اولیه ۱۰ هزار ریالی تصویری از حرم مطهر امام رضا (ع) در مشهد را بر پشت خود داشت. سپس اسکناس‌های ۱۰ هزار ریالی با تصویر قله دماوند بلندترین قله ایران که در استان مازنداران قرار دارد، منتشر شد و در آخرین طراحی این اسکناس تصویری از آرامگاه حافظ بر روی آن نقش بسته است.

حرم امام رضا (ع)؛ مرقد امام هشتم شیعیان در مشهد مهم‌ترین زیارتگاه ایران است. اولین گنبد بر روی این بارگاه در دوره سلجوقی ساخته شده است.

آرامگاه حافظ یا حافظیه در شیراز بنای یادبودی بر آرامگاه حافظ شیرازی شاعر بزرگ ایرانی است که از دوره پهلوی به جای مانده و بر اساس عناصر معماری زندیه ساخته شده است. البته اولین بنای یادبود بر آرامگاه حافظ در سال ۸۵۶ هجری قمری ساخته شده است.

۲۰ هزار ریالی ؛ میدان نقش جهان و خانه آقازاده ابرکوه

اسکناس های ۲۰ هزار ریالی با چند تصویر مختلف بر پشت آن انتشار یافت که یکی از آنها نقش جهان و دیگری خانه آقازاده ابرکوه بود.

میدان نقش جهان در اصفهان یکی از آثار ثبت شده ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو است. این میدان در دوره شاه عباس اول پادشاه صفوی گسترش یافت. دو بنای معروف این میدان یعنی عالی قاپو و مسجد امام به خوبی بر اسکناس ۲۰ هزار ریالی دیده می شود.

خانه آقازاده و بادگیر معروف آن بنایی قاجاری است که در شهر ابرکوه در استان یزد قرار گرفته است .

۵۰ هزار ریالی ؛ خلیج فارس و سردر دانشگاه تهران

سردر دانشگاه تهران سال‌ها پس از نقش گرفتن بر روی اسکناس ۵۰۰ ریالی بر روی اسکناس‌های ۵۰ هزار ریالی جای گرفت. البته از این اسکناس طرح‌های متفاوتی منتشر شد که یکی از آنها نیز تصویر خلیج فارس بر روی نقشه ایران با ذکر نام آن به انگلیسی و نمادی از انرژی هسته‌ای است. خلیج فارس در جنوب ایران آبراهی مهم در خاورمیانه است .

۱۰۰ هزار ریالی؛ آرامگاه سعدی

پشت اسکناس‌های ۱۰۰ هزار ریالی تصویری از آرامگاه سعدی شاعر بزرگ ایرانی یا سعدیه در شیراز قرار دارد. این بنا در فهرست میراث ملی به ثبت رسیده است.

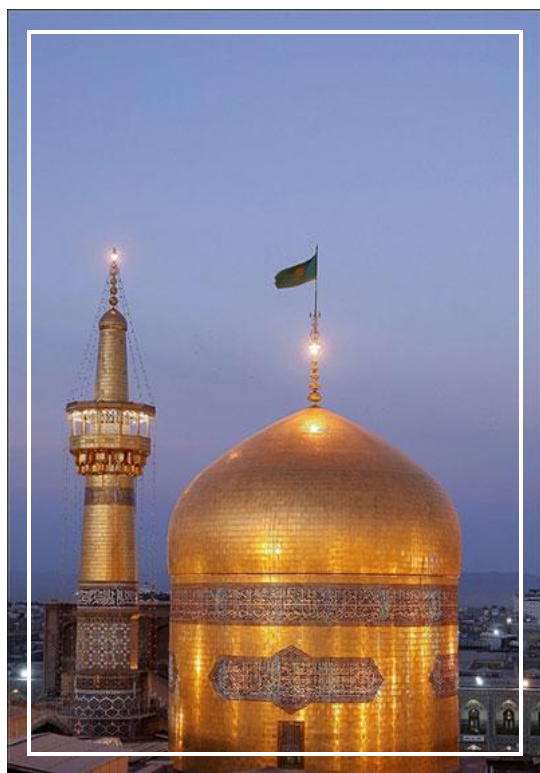
بعد تخریب بناهای اولیه موجود در سعدیه، کریمخان زند دستور ساخت مقبره‌ای بر آرامگاه سعدی را داد، این آرامگاه در طول تاریخ دستخوش تغییرات مختلفی شد تا در نهایت در دوره پهلوی بنایی با معماری محسن فروغی با گنبدی فیروزه‌ای در سعدیه ساخته شد.

چک پول ۵۰ هزار ریالی ؛ حرم مطهر رضوی

روی چک پول های ۵۰۰ هزار ریالی تصویری از گنبد و گلدسته حرم امام رضا (ع) در مشهد و بر پشت آن تصویری از سقاخانه اسماعیل طلایی در صحن انقلاب حرم قرار دارد.

گفته می شود قدمت سقاخانه صحن عتیق حرم مطهر رضوی به دوره نادرشاه باز می گردد اما در دوره فتحعلیشاه، سردار اسماعیل خان که اهل سنگسر بوده به خاطر نجات جان شاه مقداری طلا هدیه گرفت و این طلاها را صرف این سقاخانه کرد.

چک پول یک میلیون ریالی ؛ تخت جمشید

تخت جمشید یا پارسه بازمانده‌ای از کاخ و شهری در دوره هخامنشیان است. تخت جمشید بر اساس دستور داریوش بزرگ ساخته شد و در نزدیکی شهر شیراز قرار دارد. این اثر در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است.

